

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 358/2024-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Marcelom Ružarovským, advokátom, A. Žarnova 11C, Trnava, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 26CoEk/5/2023-917 z 25. apríla 2024 takto

rozhodol:

- Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 26CoEk/5/2023-917 z 25. apríla 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 26CoEk/5/2023-917 z 25. apríla 2024 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.
- Krajský súd v Nitre **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **1 507,56 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Požaduje priznanie finančného zadosťučinenia 5 900 eur, ako aj náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 358/2024-17 z 11. júla 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu. Zároveň súdnemu exekútorovi JUDr. Petrovi Baláškoovi uložil vo veci vedenej pod sp. zn. EX 298/2014 (vec vedená na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 10Er/552/2014) zdržať sa výkonu exekúcie predajom nehnuteľností vo vlastníctve sťažovateľky, a to až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľka vystupuje v exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 10Er/552/2014 o vymożenie 9 382,99 eur s príslušenstvom v postavení povinnej. Oprávneným je PRIVATdebt s.r.o. ako právny nástupca pôvodného oprávneného Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. Exekučným titulom je platobný rozkaz okresného súdu č. k. 12Ro/92/2013-22 z 25. júna 2013 vydaný vyšším súdnym úradníkom. Sťažovateľka podala v poradí druhý návrh na zastavenie exekúcie, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 18. septembra 2023 tak, že ho zamietol. Proti uzneseniu okresného súdu podala odvolanie. Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil. Konštatoval, že sťažovateľka sa opakovane domáha zastavenia exekučného konania s odôvodnením, že v čase doručovania platobného rozkazu, ktorý je exekučným titulom, trpela tak závažným psychickým ochorením, že nebola spôsobilá chápať koncept platobného rozkazu ako súdneho rozhodnutia a následkom jeho doručenia. Skutočnosť, že sťažovateľka trpí bludovou paranoidnou poruchou, nie je v konaní sporná. Krajský súd uzavrel, že platobný rozkaz bol sťažovateľke riadne doručený, odpor proti nemu nepodala, v dôsledku čoho nadobudol právoplatnosť 7. marca 2014 a stal sa spôsobilým exekučným titulom. Na základe listinných dôkazov (lekárskych správ) bolo preukázané, že v čase prebratia platobného rozkazu sťažovateľka mohla jeho obsahu porozumieť a účinne sa proti nemu brániť, teda podmienky nielen formálnej, ale aj materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu splnené boli. V závere uviedol, že v ďalšom konaní však bude potrebné, aby súd preskúmal a rozhodol o medzičasom doručených (ďalších) návrhoch sťažovateľky na zastavenie exekučného konania.

III.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka argumentuje, že všeobecné súdy sa vo svojich rozhodnutiach venovali výlučne námietkam, ktoré uvádzala v písomných podaniach, a to aj napriek tomu, že exekučným titulom je platobný rozkaz z 25. júna 2013 vydaný vyšším súdnym úradníkom. Ani jeden zo súdov sa nevenoval poskytnutiu ochrany sťažovateľke ako spotrebiteľke v rámci aktuálnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (rozsudok C-448/17), ako aj ústavného súdu (nález sp. zn. III. ÚS 166/2023). Súdy sú povinné *ex officio* skúmať exekučný titul vydaný vyšším súdnym úradníkom z hľadiska toho, či spotrebiteľská zmluva a iné súvisiace dokumenty, na základe ktorých bol vydaný, neobsahujú neprijateľné podmienky. Z napadnutého rozhodnutia nevyplýva, že by exekučný súd exekučný titul a súvisiacu dokumentáciu týkajúcu sa spotrebiteľskej zmluvy podrobil kontrole. Venoval sa iba námietkam týkajúcim sa zdravotného stavu sťažovateľky a jej spôsobilosti porozumieť pôvodnému súdnemu konaniu, v ktorom bol exekučný titul vydaný. Krajský súd dokonca ani len formálne neuviedol, že by mal podrobiť exekučný titul tomuto hmotnoprávnemu prieskumu a že by nemal zistiť pochybenia.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Krajský súd uviedol, že sťažovateľka v podanom návrhu na zastavenie exekúcie a ani v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu nenamietala prípadnú existenciu neprijateľných zmluvných podmienok. Tak to bolo aj pri jej predchádzajúcom návrhu na zastavenie exekúcie, o ktorom už okresný súd aj krajský súd rozhodovali (uznesenie krajského súdu z 21. apríla 2023), a napokon ich existenciu nenamietala ani v samotnej ústavnej sťažnosti. Právo namietat existenciu neprijateľnej zmluvnej podmienky sťažovateľke nebolo odopreté. Takúto možnosť nevyužila, hoci prostredníctvom podaného odporu tak urobiť mohla, a ani neuviedla žiaden dôvod, pre ktorý tak neurobila. Sťažovateľke nebolo upreté právo na spravodlivý súdny proces ani z dôvodu, že ak v následných podaniach doručených krajskému súdu po podaní odvolania namietala existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, o ďalších návrhoch na zastavenie exekúcie bude rozhodovať okresný súd tak, ako to uvádza krajský súd v odseku 16 napadnutého uznesenia. Majúc vedomosť o plenárnom rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2022 z 15. júna 2022, krajský súd poukázal na rozdielnosť procesných skutkových okolností tohto prípadu a prípadov v konaniach sp. zn. I. ÚS 166/2021 a sp. zn. III. ÚS 324/2021 spočívajúcich v tom, že sťažovatelia v exekučnom konaní namietali existenciu konkrétnych neprijateľných podmienok, zatiaľ čo v prejednávacom prípade sťažovateľka toto bremeno tvrdenia v exekučnom konaní ako povinná nerealizovala. Krajský súd navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

6. PRIVATdebt s.r.o. ako zúčastnená osoba uviedla, že sťažovateľka už v návrhu na zastavenie exekúcie zo 16. januára 2018 namietala, že veriteľ do zmluvy včlenil neprijateľné zmluvné podmienky, a to nečitateľné obchodné podmienky v rozpore so zákonom, splátka nebola rozdelená na úrok a istinu, čo má za následok, že poskytnutý úver bol bezúročný a bez poplatkov, RPMN nebola vyčíslená vôbec a úplne chýbal dátum poslednej splátky úveru alebo počet splátok úveru. Okresný súd uznesením zo 4. mája 2018 návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietol. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že exekučné konanie je vykonávacím konaním, nie konaním, v ktorom sa má preskúmať konanie, ktoré exekúcii predchádzalo. Proti uzneseniu zo 4. mája 2018 podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom ťažiskovo namietala, že právny predchodca oprávneného mal uviesť exekučný súd úmyselne do omylu, keď zamlčal, že už od nej prijal vysokú sumu finančných prostriedkov v období od 2008 – 2012, a tiež to, že z dôvodu zdravotného stavu v čase doručovania platobného rozkazu nebola spôsobilá na podanie odporu. Iné závery exekučného súdu sťažovateľka nenamietala, čím bol vymedzený predmet odvolacieho prieskumu. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu uznesením z 30. augusta 2021 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, pričom okrem iného uviedol, že v ďalšom konaní je *a priori* potrebné posúdiť, či na strane sťažovateľky bola splnená podmienka procesnej spôsobilosti z dôvodu pochybností o tom, či je exekučný titul vzhľadom na bludovú paranoidnú poruchu sťažovateľky právoplatný a vykonateľný. Okresný súd následne dospel k záveru, že v rozhodnom období mala povinná procesnoprávnu spôsobilosť, teda platobný rozkaz jej bol účinne doručený, v zákonnej lehote proti nemu odpor nepodala, preto nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť. Okresný súd tiež dodal, že je evidentné, že povinná sa účelovo odvoláva na svoju

duševnú poruchu len v konaní, v ktorom by mohla dosiahnuť rozhodnutie vo svoj prospech, a preto prvý návrh na zastavenie exekúcie povinnej znovu zamietol uznesením z 20. júna 2022. Sťažovateľka ako povinná opätovne podala odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol uznesením z 21. apríla 2023 tak, že uznesenie okresného súdu z 20. júna 2022 potvrdil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 29. mája 2023.

7. Sťažovateľka 31. mája 2023 doručila okresnému súdu druhý návrh na zastavenie exekúcie (doplnený podaním z 19. júna 2023), v ktorom opätovne namietala len nedostatok svojej procesnej spôsobilosti v čase doručovania platobného rozkazu. Okresný súd o druhom návrhu na zastavenie exekúcie rozhodol uznesením 18. septembra 2023 tak, že ho zamietol. Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu z 18. septembra 2023 potvrdil.

8. Uznesenie okresného súdu zo 4. mája 2018 bolo správne, vychádzajúce z dovtedajšej súdnej praxe a v tomto smere teda nevyvolávajúce žiadne pochybnosti. Sťažovateľka bola pravdepodobne s týmto uzročená, ak predmetom odvolacieho prieskumu urobila len záver exekučného súdu v otázke nedostatku svojej procesnej spôsobilosti v konaní o vydanie platobného rozkazu. S prihliadnutím na zásadnú zmenu rozhodovacej praxe ústavného súdu v otázke možnosti prieskumu neprijateľných zmluvných podmienok exekučným súdom by mohlo byť rozhodnutie o prvom návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie nesprávne a teoreticky i porušujúce ústavné práva sťažovateľky, toto rozhodnutie však nie je predmetom prieskumu konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Ak aj sťažovateľka následne podala druhý návrh na zastavenie exekúcie, prieskumu neprijateľných podmienok bránilo rozhodnutie o jej prvom návrhu na zastavenie exekúcie.

IV.3. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka uviedla, že počas uplynulých 10 rokov vo svojich podaniach namietala aj fakt, že exekučný titul bol vydaný na podklade spotrebiteľskej zmluvy, ktorá odporovala právnym predpisom slúžiacim na ochranu spotrebiteľa. Hoci tieto skutočnosti explicitne neuviedla v podaniach na zastavenie exekúcie, ktoré boli okresným súdom zamietnuté 18. septembra 2023 (následne potvrdené napadnutým uznesením), nepochybne vyplývali z obsahu celého exekučného spisu. V tomto smere poukazuje sťažovateľka na svoje podanie doručené okresnému súdu 16. januára 2018, ktorým sa domáhala zastavenia exekúcie a odkladu exekúcie. O hmotnoprávných otázkach týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa okresný súd ani krajský súd nikdy nerozhodol. Argument krajského súdu, že existenciu neprijateľných podmienok sťažovateľka nenamietala v ústavnej sťažnosti, je irelevantný. Predmetom konania na ústavnom súde je posúdenie, či krajský súd porušil základné právo sťažovateľky tým, že neposúdil exekučný titul (vydaný vyšším súdnym úradníkom) z hľadiska neprijateľných podmienok ani nevrátil vec okresnému súdu, aby sa neprijateľnými podmienkami sám zaoberal, a nie to, že prípadné zmluvné podmienky nesprávne vyhodnotil. Sťažovateľka vo svojich podaniach, ktoré sú obsahom exekučného spisu, namietala konkrétne skutočnosti, ktoré považovala za nekalé praktiky.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok

aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné.

11. Podľa § 172 ods. 9 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účinného v čase vydania platobného rozkazu ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky.

12. Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 (exekučné konanie proti sťažovateľke bolo začaté pred 1. aprílom 2017, pozn.) súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d) a § 39 ods. 4. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu, alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Súd žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne aj vtedy, ak sa navrhuje vykonanie exekúcie na podklade exekučného titulu, ktorý bol vydaný v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky a vyšlo najavo, že vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo rozpor s dobrými mravmi. Proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti je prípustné odvolanie.

13. Z čl. 38 Charty základných práv Európskej únie, čl. 169 ods. 1 ZFEÚ, ako aj z čl. 6 a 7 smernice 93/13/EHS možno abstrahovať princíp zvýšenej súdnej ochrany spotrebiteľa. Súdom členských štátov Únie bolo na naplnenie tohto cieľa zverené oprávnenie skúmať povahu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách z úradnej moci. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie [napr. rozsudok vo veci C-168/05 z 25. 10. 2006 (Mostaza Claro)] možno zároveň abstrahovať požiadavku na zabezpečenie efektívnej ochrany spotrebiteľa, čoho nevyhnutným predpokladom je aktívny prístup k využívaniu spomínaného oprávnenia. Vo veci konajúci súd je preto dotknuté vnútroštátne právo povinný interpretovať a aplikovať eurokonformným spôsobom (napr. Ústavný súd Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13).

14. Podstatou eurokonformného výkladu spotrebiteľského práva je zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ bol viazaný nekalou podmienkou, čiže úsudok všeobecného súdu o tom, či a prečo treba danú podmienku považovať za neprijateľnú. Tým sa požadovaná vyváženosť vzťahu dosahuje.

15. Súdny dvor rozsudkom C-448/17 rozhodol (bod 2 výroku): „*Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá, napriek tomu, že v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, na jednej strane priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, a na druhej strane stanovuje pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu a vyžaduje, aby bol tento odpor vecne odôvodnený, za predpokladu, že takéto ex offo preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu, čo musí preveriť vnútroštátny súd.*“

16. Súdny dvor v odôvodnení rozsudku C-448/17 v bodoch 45 – 46 uvádza:

„... účinnú ochranu práv vyplývajúcich z tejto smernice možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém upravuje v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon platobného rozkazu ex officio preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok uvedených v predmetnej zmluve sudcom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, body 45 a 46).

Preto v prípade, ak v štádiu výkonu platobného rozkazu nie je upravené žiadne ex officio preskúmanie potenciálne nekalej povahy podmienok obsiahnutých v dotknutej zmluve sudcom, vnútroštátna právna úprava sa musí považovať za právnu úpravu, ktorá môže narušiť účinnosť ochrany požadovanej smernicou 93/13, ak neupravuje takéto preskúmanie v štádiu vydania platobného rozkazu, alebo ak je takéto preskúmanie stanovené jedine v štádiu odporu proti vydanému platobnému rozkazu, ak existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor buď z dôvodu osobitne krátkej lehoty stanovenej v tejto súvislosti, alebo vzhľadom na trovy, ktoré by vznikli v dôsledku podania žaloby v porovnaní s výškou sporného dlhu, alebo z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava nestanovuje povinnosť, aby mu boli oznámené všetky informácie potrebné na to, aby mohol určiť rozsah svojich práv (pozri analogicky rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54, a z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52).“

17. Okresný súd a krajský súd síce v skorších rozhodnutiach (uznesenie okresného súdu zo 4. mája 2018 a zrušujúce uznesenie krajského súdu z 30. augusta 2021, ktorým krajský súd uložil okresnému súdu skúmať procesnoprávnu spôsobilosť sťažovateľky v čase doručovania platobného rozkazu) vyslovili názor, že exekučnému súdu neprináleží preskúmať exekučný titul z jeho vecnej stránky ani konanie, ktoré vydaniu exekučného titulu predchádzalo, okresný súd a krajský súd však dosiaľ evidentne vôbec nezohľadnili povinnosti vyplývajúce im z právnej úpravy v oblasti ochrany spotrebiteľa, v napadnutom uznesení krajského súdu ani v predošlých rozhodnutiach vydaných v rámci exekučného konania nemožno identifikovať snahu všeobecných súdov o eurokonformný výklad ustanovení Exekučného poriadku, naplnenie cieľov smernice 93/13/EHS.

18. Z obsahu exekučného spisu je zrejmé, že sťažovateľka v priebehu exekučného konania opakovane poukazovala na spotrebiteľský charakter jej vzťahu s právnym predchodcom oprávneného, nedostatky spotrebiteľskej zmluvy, ktorá tento vzťah založila, povinnosť všeobecných súdov skúmať *ex officio* neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách, predložila aj listiny, ktoré majú preukazovať jej tvrdenia. Ústavný súd v tomto smere ako príklad uvádza, že v podaní zo 4. januára 2018 sťažovateľka argumentovala, že platobný rozkaz bol vydaný v rozpore so zákonom, súd udelil poverenie na vykonanie exekúcie v rozpore s úniovým právom a právnym poriadkom Slovenskej republiky, a teda ide o ničotný akt. Podkladom pre vydanie platobného rozkazu bola spotrebiteľská zmluva, pričom právny predchodca oprávneného pri jej uzatváraní použil nekalé obchodné praktiky, do zmluvy včlenil neprijateľné podmienky, a to nečitateľné obchodné podmienky, splátka nebola rozdelená na úrok a istinu, čo má za následok, že úver bol bezúročný a bez poplatkov, RPMN nebola vôbec vyčíslená, chýbal údaj dátumu poslednej splátky úveru alebo počet splátok úveru. Tieto skutočnosti preskúmava súd z úradnej povinnosti. Právny predchodca oprávneného sa zaviazal sťažovateľke poskytnúť istinu 250 000 Sk (8 298,47 eur), reálne jej však poskytol iba 241 550 Sk (8 017,99 eur). V podaní z 30. októbra 2019

(č. l. 156 spisu) sťažovateľka uviedla, že účinky odstúpenia od zmluvy je nutné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, nie Obchodného zákonníka, veriteľ mal preto právo len na vydanie bezdôvodného obohatenia. Súd sa mal vyrovnávať s neprijateľnými zmluvnými podmienkami a exekúciu zastaviť podľa § 57 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Na neprijateľné zmluvné podmienky musí súd prihliadať *ex offi*. V podaní z 25. júla 2019 (č. l. 217) poukázala na spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu s právnym predchodcom oprávneného, na existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, ktoré aj konkretizovala. V podaní z 22. augusta 2022 (č. l. 562) dala sťažovateľka exekučnému súdu do pozornosti, že zmluva, na základe ktorej došlo k vydaniu exekučného titulu, je spotrebiteľskou zmluvou, pohľadávka je premlčaná, odstúpenie od zmluvy sa riadi Občianskym zákonníkom, pri postúpení pohľadávky nebol rešpektovaný § 92 ods. 8 zákona č 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sťažovateľka exekučnému súdu predložila okrem iného aj vyjadrenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, odboru ochrany spotrebiteľa k zmluvným podmienkam obsiahnutým v zmluve uzatvorenej medzi sťažovateľkou a právnym predchodcom oprávneného (č. l. 148).

19. Sťažovateľka v odvolaní, o ktorom krajský súd rozhodol ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením, okrem okolností týkajúcich sa jej zdravotného stavu namietala aj skutočnosť, že súd počas 10 rokov trvajúceho exekučného konania doteraz neposúdil a neskúmal výšku istiny, zmluvu o poskytnutí úveru, nevykonal nič na ochranu práv spotrebiteľa napriek tomu, že mu tieto povinnosti vyplývajú zo zákona, ústavy a mal takto konať z úradnej moci (č. l. 728 a 729 spisu). Krajský súd v napadnutom uznesení skonštatoval, že k doručeniu a právoplatnosti platobného rozkazu došlo po ukončení hospitalizácie povinnej. Ďalej uviedol, že okresný súd, zaoberajúc sa procesnoprávnou spôsobilosťou povinnej v čase prebratia platobného rozkazu a plynutia lehoty na podanie odporu, s poukazom na duševné ochorenie povinnej správne poukázal na pre vec relevantné listinné dôkazy – lekárske správy z rozhodného obdobia a správne aj ustálil, že počas hospitalizácie sťažovateľky došlo postupne k zlepšeniu jej zdravotného stavu, kvôli čomu následne aj prešla do domácej liečby, pričom následne bol zdravotný stav sťažovateľky stabilizovaný a postupne sa zlepšoval, teda v čase prebratia platobného rozkazu sťažovateľka mohla jeho obsahu porozumieť a účinne sa voči nemu brániť, teda podmienky nielen formálnej, ale aj materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu splnené boli. V ďalšom konaní bude však potrebné, aby súd preskúmal a rozhodol o medzičasom doručených (ďalších) návrhoch povinnej na zastavenie exekučného konania. K tomuto ústavný súd dodáva, že pokiaľ ide o ďalšie návrhy sťažovateľky, na ktoré krajský súd reflektuje v bode 16 napadnutého uznesenia, z obsahu exekučného spisu vyplýva, že ide okrem iného aj o podanie sťažovateľky z 24. októbra 2023, v ktorom sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2022 z 15. júna 2022.

20. Ústavný súd uvádza, že kľúčovým problémom pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti je zodpovedanie otázky, či je exekučný súd oprávnený, resp. povinný uskutočniť vecný prieskum exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom podľa § 172 ods. 1 a nasl. OSP, ak bol exekučný titul vydaný na podklade spotrebiteľskej zmluvy, a v prípade, že tak exekučný súd dosiaľ neučinil, či je jeho prístup z ústavnoprávneho hľadiska udržateľný, nezasahujúci do práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Na súdne konanie, ktorého výsledkom bolo vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľke, dopadala právna úprava OSP, ktorou sa zaoberal Súdny dvor v rozsudku C-448/17 (oprávnenie vyššieho súdneho úradníka vydať platobný rozkaz, 15-dňová lehota na podanie odporu, nutnosť odpor vecne odôvodniť, nemožnosť vydať platobný rozkaz v prípade, že spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku).

22. Ústavný súd konštatuje, že argumentáciu sťažovateľky prednesenú v priebehu exekučného konania, ktorou poukazovala na spotrebiteľský charakter jej zmluvného vzťahu s právnym predchodcom oprávneného, nedostatky spotrebiteľskej zmluvy, smernicu Rady 93/13/EHS ani odvolacie námietky týkajúce sa neposkytnutia ochrany spotrebiteľovi exekučným súdom krajský súd pri svojom rozhodovaní vôbec nezohľadnil. Intenzita predmetného pochybenia krajského súdu vzhľadom na okolnosti uvedené ďalej dosahuje ústavnoprávnu relevanciu.

23. Z rozsudku C-448/17 vyplýva, že Súdny dvor v štádiu vykonávacieho konania *a priori* nevyklučuje preskúmanie exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na jeho vydanie, a teda vecnej správnosti exekučného titulu. Práve naopak, Súdny dvor (za situácie, keď vnútroštátna právna úprava zveruje právomoc vydať platobný rozkaz vyššiemu súdnemu úradníkovi, pričom ustanovuje iba 15-dňovú lehota na podanie odporu a vyžaduje odpor vecne odôvodniť – o takúto situáciu ide aj v prípade sťažovateľa, keďže platobný rozkaz bol vydaný podľa OSP) považuje za nevyhnutné takúto kontrolu existencie neprijateľných zmluvných podmienok vo vykonávacom konaní uskutočniť *ex officio* (za podmienky, že to vnútroštátna právna úprava umožňuje), pretože len vtedy možno považovať ciele sledované smernicou 93/13/EHS za naplnené. V zmysle záverov Súdného dvora musí vnútroštátny súd posúdiť, či vnútroštátna právna úprava takýto prieskum v štádiu vykonávacieho konania umožňuje.

24. Ústavný súd zdôrazňuje, že z rozsudku C-448/17 (body 44 – 54) možno vyvodiť, že Súdny dvor v podstate kladie na roveň situáciu, keď *ex officio* preskúmanie existencie neprijateľných zmluvných podmienok v konaní o vydanie platobného rozkazu nie je vnútroštátnou právnou úpravou stanovené, a situáciu, keď *ex officio* preskúmanie existencie neprijateľných zmluvných podmienok v konaní o vydanie platobného rozkazu síce vnútroštátnou právnou úpravou je stanovené, ale právomoc na vydanie platobného rozkazu je zverená vyššiemu súdnemu úradníkovi a možnosť podania odporu je limitovaná lehotou 15 dní od doručenia platobného rozkazu, pričom vnútroštátna právna úprava vyžaduje, aby spotrebiteľ odpor vecne odôvodnil. V takýchto prípadoch spotrebiteľ nepožíva garanciu *ex officio* preskúmania neprijateľných podmienok sudcom, v dôsledku čoho obe tieto situácie majú za následok nerešpektovanie cieľov smernice 93/13/EHS, pokiaľ *ex officio* preskúmanie neprijateľných podmienok nie je stanovené vo vykonávacom konaní (III. ÚS 324/2021).

25. Uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2022-9 z 15. júna 2022 ústavný súd rozhodol, že „*ak právna úprava umožňuje spotrebiteľovi podať proti platobnému rozkazu vydanému vyšším súdnym úradníkom odpor v lehote 15 dní od jeho doručenia, pričom odpor musí byť vecne odôvodnený, potom výklad a uplatnenie § 53 ods. 3 písm. e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade so základným právom spotrebiteľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak súd v exekučnom*

konaní odmietne preskúmať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, ktoré mali vplyv na vymáhaný nárok vzniknutý v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, z dôvodu, že spotrebiteľ proti platobnému rozkazu odpor nepodal.“

26. Na vec sťažovateľky nedopadá § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku, keďže dané ustanovenie je účinné od 1. apríla 2017, pričom dotknuté exekučné konanie proti sťažovateľke začalo v roku 2014. V zmysle § 243 ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku ak tento zákon v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017. Ústavný súd však konštatuje, že aj právna úprava Exekučného poriadku účinná do 31. marca 2017 poskytovala vnútroštátnemu súdu priestor na *ex offo* kontrolu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na vydanie platobného rozkazu, a to v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rámci povinnosti skúmať súlad exekučného titulu so zákonom.

27. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku sp. zn. 3Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 58/1997 uviedol, že „*súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.*“ (porov. I. ÚS 381/2012).

28. Majúc na zreteli záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce jej z členstva v Európskej únii, v záujme dosiahnutia cieľov smernice 93/13/EHS a v záujme reálnej garancie práva na súdnu ochranu ústavný súd akcentuje, že § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 je nevyhnutné interpretovať eurokonformne, a to tak, že všeobecnému súdu v exekučnom konaní prináleží skúmať exekučný titul – platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní, čo predstavuje vyhodnotenie súladu exekučného titulu so zákonom. Iba takáto interpretácia zodpovedá naplneniu cieľov sledovaných smernicou 93/13/EHS.

29. Vzhľadom na skutočnosť, že v exekučnej veci sťažovateľky dosiaľ nedošlo k vecnému prieskumu exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného na podklade spotrebiteľskej zmluvy, je zrejmé, že pri posudzovaní súladu exekučného titulu so zákonom v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku nebolo súdom skúmané, či nároky priznané exekučným titulom nepredstavujú plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok spotrebiteľskej zmluvy, hoci to skúmané malo byť. Sťažovateľka však v priebehu exekučného konania (po udelení poverenia na vykonanie exekúcie) podala návrh na zastavenie exekúcie okrem iného aj podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, podľa ktorého súd exekúciu zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Týmto je v štádiu posudzovania návrhu na zastavenie exekúcie vytvorený priestor napraviť pochybenie, ktorého sa dopustil okresný súd pred udelením poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, a exekučný titul skúmať z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné

podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní [§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku].

30. Pokiaľ ide o argument krajského súdu, že sťažovateľka sa proti platobnému rozkazu mohla brániť podaním odporu v základnom konaní, pričom však toto svoje oprávnenie nevyužila, tu ústavný súd konštatuje, že v zmysle záverov rozsudku Súdneho dvora C-448/17 je problematickou už samotná situácia, keď je právomoc vydať platobný rozkaz zverená vyššiemu súdnemu úradníkovi, možnosť podania odporu proti platobnému rozkazu je limitovaná lehotou 15 dní a odpor je nutné vecne odôvodniť. Pre Súdny dvor nie je rozhodujúcou okolnosťou spôsobilou zvrátiť záver o nenaplnení cieľov smernice 93/13/EHS, či spotrebiteľ možnosť podať odpor využil alebo nevyužil. Podľa Súdneho dvora vnútroštátna práva úprava, akou je právna úprava Slovenskej republiky, vyvoláva nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľ odpor nepodá. Z tohto pohľadu je preto skutočnosť, že spotrebiteľ (v tomto prípade sťažovateľka) odpor proti platobnému rozkazu nepodal, irelevantná (body 52 a 53 rozsudku Súdneho dvora C-448/17).

31. Ústavný súd poznamenáva, že rozsudok Súdneho dvora C-448/17 bol vydaný vo veci týkajúcej sa Slovenskej republiky, pričom reaguje na nedostatky platobných rozkazov, no súčasne jeho závery sú podporené ďalšou judikatúrou Súdneho dvora, konkrétne rozsudkom zo 7. novembra 2019 v spojených veciach C-419/18 a C-483/18 (Profi Credit Polska S.A./Bogumiła Włostowska a i. a Profi Credit Polska S.A./OH). V zmysle predmetného rozhodnutia (bod 66) musí súd *ex offico* prijať opatrenia na vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie v zmluve, ktorá je predmetom sporu, ktorý prejednáva, a ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že je to tak, posúdiť *ex offico* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia (m. m. rozsudok z 9. 11. 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, rozsudok zo 14. 6. 2012, Banco Español de Crédito, C 618/10). V prípade, že vnútroštátny súd, ktorý na základe informácií o skutkových a právnych okolnostiach, ktorými disponuje alebo s ktorými sa oboznámil v dôsledku dokazovania vykonaného *ex offico*, zistil, že ustanovenie patrí do pôsobnosti smernice, konštatuje, že toto ustanovenie má nekalú povahu (bod 70), musí o tom informovať účastníkov konania a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili (k tomu aj rozsudok z 21. 2. 2013, Banif Plus Bank, C-472/11).

32. Ďalej ústavný súd odkazuje aj na rozhodnutie vo veci z 26. novembra 2020 vo veci C-807/19 („DSK Bank“ EAD, „FrontEx International“ EAD), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že ak právne a skutkové okolnosti uvedené v spise predloženom vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok, na ktoré spotrebiteľ nepoukazoval, ale ktoré súvisia s predmetom sporu, bez toho, aby bolo možné v tejto súvislosti vykonať konečné posúdenie, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby v prípade potreby *ex offico* prijal potrebné opatrenia na vykonanie dokazovania s cieľom doplniť tento spis s tým, že účastníkov konania pri dodržaní kontradiktórnosti vyzve, aby mu predložili vysvetlenia a doklady potrebné na tento účel. Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd je povinný prijať *ex offico* opatrenia na vykonanie dokazovania, pokiaľ právne a skutkové okolnosti, ktoré sa už nachádzajú v uvedenom spise, vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok (bod 52, k tomu aj rozsudok z 11. 3. 2020, Lintner, C-511/17).

33. Na základe uvedeného krajský súd, ktorý potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie bez toho, aby reflektoval na viacnásobne v konaní

prednesené argumenty sťažovateľky týkajúce sa jej ochrany ako spotrebiteľky a nezabezpečil preskúmanie exekučného titulu, ktorý bol vydaný vyšším súdnym úradníkom na podklade spotrebiteľskej zmluvy, rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je, spočívajúc v princípe rovnosti zbraní, súčasťou základného práva na súdnu ochranu. Pokiaľ krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že bude potrebné rozhodnúť o ďalších medzičasom sťažovateľkou podaných návrhoch na zastavenie exekúcie (v ktorých sťažovateľka okrem iného poukazuje na povinnosť vecného prieskumu exekučného titulu vydaného na podklade spotrebiteľskej zmluvy s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2022, pozn.), tu ústavný súd uvádza, že súd má povinnosť skúmať exekučný titul a spotrebiteľskú zmluvu z hľadiska existencie neprijateľných podmienok *ex offi*, t. j. táto povinnosť mu nevzniká až momentom podania podnetu na takéto konanie zo strany spotrebiteľa. Ako už ústavný súd uviedol, sťažovateľka opakovane v priebehu exekučného konania (prvýkrát v roku 2018) poukazovala na jej postavenie spotrebiteľky v zmluvnom vzťahu s právnym predchodcom oprávneného, vyjadrila názor, že spotrebiteľská zmluva trpí vadami. Okolnosť, že v exekučnom konaní dosiaľ nedošlo k preskúmaniu zmluvy, ktorá bola podkladom pre vydanie exekučného titulu, preskúmaniu výšky vymáhaného nároku, namietala sťažovateľka aj priamo v odvolaní, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Krajský súd mal tieto okolnosti zohľadniť už pri svojom rozhodovaní. Keďže tak neučinil, došlo zo strany krajského súdu k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

34. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu ústavný súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

35. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou krajského súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze [§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], opätovne rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 18. septembra 2023, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

36. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáhala aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

37. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, keď sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02).

38. V posudzovanom prípade možno konštatované porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa názoru ústavného súdu v plnej miere kompenzovať zrušením

uznesenia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosti v časti o zaplatenie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

39. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 507,56 eur (bod 3 výroku nálezu).

40. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 13a ods. 2 písm. a), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za štyri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 [prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, návrh na dočasné opatrenie (1/2 základnej sadzby tarifnej odmeny), stanovisko k vyjadreniu krajského súdu]. Právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % DPH (251,26 eur).

41. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu